

1. kapitola

...Ačkoliv byl George Bush vysoký, ve svém letadle byl trpaslík. Torpédový bombardovací letoun Avenger z druhé světové války byl největší jednomotorový letoun na letadlových lodích světa. Typickým vtipem mezi piloty bylo, že při osmi tunách váhy i s nákladem umí rychleji padat, než létat. Avenger, dlouhý dvanáct metrů, se tyčil téměř pět a půl metru nad palubou lodi. Rozpětí křídel měl 16,5 metru (a 5,8 metru, když byla křídla složená). Tak jako všechna letadla námořnictva, byl svrchu natřen tmavomodře a spodek trupu a křídel bíle. V zadní části křídel Bushova letounu byla nastříkána velká číslice 2 a na směrovém kormidle 2X. Přímo pod kokpitem namaloval dávno předtím jeho střelec, dvacetiletý Leo „Lee“ Nadeau, v rozporu s námořnickou praxí jméno Bushovy snoubenky: *Barbara*. Nikdo z letky nevěděl, že Lee se pět dní před odplutím lodě ze Států oženil; jméno své ženy, *Ginny*, měl namalováno pod svou střeleckou věží.

Bush měl na sobě přes lehkou leteckou kombinézu žlutou záchrannou nafukovací plovací vestu. Na prsou už z ošoupané kožené jmenovky vymizela zlatá křídélka, symbol válečného námořnictva. V pouzdře na pistoli v podpaží pod blúzou nosil revolver Smith & Wesson ráže .38 s krátkou hlavní, který u námořnictva patřil k běžné výzbroji.

Chránítka na uši jeho propoceně bavlněné kukly ve větru pleskala. Když šplhal do kokpitu, celými chodidly našlapoval do stupaček v pancéřovém trupu letadla a pevně se přidržoval zapuštěných držadel a nakonec se přitáhl za tyč, která dělila kryt pilotní kabiny na polovinu. Frank Paoletti, velitel jeho letadla, stál na křídle a pomáhal mu do bezpečnostních pásů, zaháknutých s popruhy od padáku. Sedadlo obsahovalo padák, záchrannou výstroj a navrchu čalouněný polštář. Bush se na něm nepohodlně usadil a vrtěl se, jak se snažil srovnat v sedadle plechovky s vodou tak, aby ho netlačily.

Znovu se zahleděl do navigační mapy, aby se dokázal orientovat podle souřadnic ostrova a dovedl si představit, jak vypadá z ptačí perspektivy. Z mapy také vyčetl směr větru, polohu letadlové lodě a kurs od lodi k cíli. Podle změny zeměpisné délky a šířky by si stále uvědomoval, kde se zrovna nachází, zvláště tehdy, jestliže by byl

sestřelen. Spokojený, že se seznámil se vším, co potřeboval vědět, zasunul mapu pod palubní desku a začal překontrolovávat přístroje.

Lee Nadeau se do letadla drápal průlezem radisty v dolní části trupu. Protáhl se úzkým otvorem do plexisklové baňaté střelecké věže obrácené k zádi přímo za Bushem a pod sedadlo zastrčil pancéřovou desku. Jeho padák na klín visel v prostoru radisty-střelce. Věž byla tak malá, že si na sebe Lee padák nemohl vzít. Kdyby musel vyskočit padákem, musel by slézt do spodní části stroje, kde by mu radista pomohl padák obléct a oba by pak letadlo opustili průlezem na pravé straně trupu. S tím měli dostatek zkušeností z mnoha nácviků. Zatímco Lee kontroloval otáčení kulometu ráže 0,50, radista John „Del“ Delaney zavřel poklop. Del, veselý, modrooký Ir z Rhode Islandu, nejstarší člen posádky – bylo mu dvacet tři – rovněž obsluhoval dozadu směřující kulomet ráže 0,30, umístěný těsně před směrovým kormidlem na břichu trupu a nazývaný „žihadlo“.

Bush zkontroloval palivoměr: letadlo bylo naplněno po okraj. Potom zapojil zástrčku od sluchátek v kukle, zapnul mikrofon a přezkoušel vnitřní spojení, aby se ujistil, že má kontakt s každým členem posádky.

Na velitelském můstku se objevil korvetní kapitán námořních sil A. B. Cahn, letový operační důstojník, a křikl do megafonu: „Nastartujte motory!“ Jakmile motory naskočily, vyprskly, zaškytaly, střílely do karburátoru, vychrlily plamen z výfukového potrubí a vzápětí přešly do hlubokého, chraplavého burácení. Speciální obsluha vzletové paluby v různobarevných košilích v horečném, ale pečlivě kontrolovaném shonu pobíhala od letadla k letadlu a každé z nich naváděla na správnou pozici. Velitel letadla, oblečený do hnědé košile, dal Bushovi znamení zdviženými palci. „Klínaři“ v tmavočervených košilích zpod kol vytáhli klíny. Jakmile na znamení pažemi začal pojíždět dopředu, hasiči se rozestupovali uprostřed nelibozvuku motorů, tlampačů a svištění vrtulí. Když vyzkoušel brzdy, letadlo se zakymácelo. Muži v červených košilích, dirigující rolování, si ho předávali znameními pažemi a on mezitím na povel spustil křídla stroje. Jiní dva, v modrých košilích a helmách, skočili pod křídla, aby se přesvědčili, zda jsou pevně zajištěna. Palci obrácenými vzhůru mu dali znamení, že je to v pořádku. Mistři katapultu v zelených košilích letadlo zahákli lany za podvozek k hydraulickému katapultu.

Cahn z velitelského můstku zvolal rozkaz „Vypusťte letadla!“ Jako první byl z lodi katapultován Melvin. Pak přišla řada na Bushe. Důstojník od katapultu mu dal pokyn, aby zvýšil otáčky motoru. Bush přidával plyn na doraz, dokud se paluba lodi nezvedla a důstojník mu nedal zkříženými pažemi signál, aby se připravil. Katapult vrhl mohutné letadlo po letadlové palubě a dodal mu zrychlení na třiceti šesti metrech z klidu na 150 uzlů. Bushe a jeho posádku to vmáčklo do sedadel tlakem 8 g a za okrajem vzletové paluby se před nimi vynořila prázdnota.

Paluba zmizela jako blesk a nahradily ji modré vlny oceánu. Bush si oddechl úlevou, jakmile ucítil, že je letoun ve vzduchu; přestože už měl za sebou víc než sto vzletů z letadlové lodě, nikdy si nebyl jistý, jestli se to gargantuovské letadlo vznese do výšky, anebo prostě žbluňkne do vody pod přídí. Zasunul podvozek, zatáhl výsuvné vztlakové klapky, zavřel kryt pilotní kabiny a nabral výšku, aby dostihl Melvina, který kroužil ve výšce 450 metrů před lodí a čekal, až se k němu jeho letka připojí.

Nebe bylo bleděmodré, sem tam byly roztroušeny mraky. V dálce západním směrem Bush zahlédl osm stíhaček F-6 Hellcat z mateřské letadlové lodi Enterprise, jak pomalu těkají po obloze a čekají na ještě pomalejší avengery. Během náletu Melvinovy letky na vysílač měly jiné letouny bombardovat a ostřelovat ostrov z malé výšky. Stíhačky Hellcat je měly všechny doprovázet a chránit před útokem japonských letadel.

Čtyři avengery záhy letěly v bojové sestavě kosočtverce rychlostí 150 uzlů a hellcaty vytvořily sestavu ve tvaru obdélníku a křížovaly oblohu nad nimi, aby jim poskytovaly ochranu. Do půl hodiny byly na místě určení ve výšce 2 700 metrů a Bush z dálky rozeznával rozeklané vrcholky Čičidžimy. Vytáhl mapu a potom letmo pohlédl dolů na ostrůvek; rozpoznal přístav, nad ním se tyčící horu a na ní svůj hlavní cíl. Ostatní letky se začaly snášet nad přístav Futami. Zasáhly v něm několik nepřátelských plavidel a Bush také zahlédl, jak se jedna stíhačka vrhá dolů, aby mohla ostřelovat malou nákladní loď.

Melvin se od formace oddělil a stále rychlejším klouzavým letem mířil přímo na rádiový vysílač, posazený na svahu hory Joake. Když vůdce letky vypustil pumy, tryskaly ze země střely se stopovkou jako barevné rachejtle při ohňostroji. Pár vteřin nato Bush spatřil, jak do oranžových plamenů explodovaly budovy obklopující stožár. Velitel udělal široký, jemný obrat směrem k oceánu a nabral výšku. Musel

čekat, až se k němu připojí ostatní letadla jeho letky, aby je dovedl zpátky.

Vtom Bush zahlédl černé výbuchy a ucítil, jak do něho pere japonské protiletadlové dělostřelectvo, nejsilnější protivzdušná obrana, jakou zažil. Uvědomil si, že se dostal pod křížovou palbu japonských dělostřelců, a snažil se letadlem manévrovat tak, aby nebyl snadným terčem. Z obrácené polohy tlačil špici letounu na cíl, div při tom obrovitý avenger nepřevrátil. Při letu střemhlav už jeho těžiště nespočívalo v zádech a v sedadle, ale vpředu proti bezpečnostním popruhům; nohy měl přitisknuté k šlapkám nožního řízení. Země mu uháněla vstříc a on s letadlem zápolil, aby ho udržel jak v letu střemhlav, tak ve směru na cíl. Náhlý pokles výšky mu působil bolest v uších, proto křičel, aby ten tlak povolil. Mrkl na výškoměr: tenoučká černá jehla prudce klesala. Nasměřoval letadlo na cíl a pohlédl dolů proti proudu svítících střel, které se míhaly kolem kokpitu. Kdyby byl ten japonský kulometník dole na ostrůvku hlavní o nějaký ten milimetr pohnul, byl by avenger zasáhl.

Nad cílem Bush stiskl elektrický spínač a ten otevřel dvířka pumovnice. Jakmile se dotkl tlačítka vypouštějícího pumy, otřásl letadlem výbuch u křídla. Jenže na korekci už bylo pozdě. Pokračoval v letu střemhlav a letadlo zvedl teprve šedesát až devadesát metrů nad vodou. Byl tolik zaneprázdněn ovládáním letounu, že chvíli trvalo, jenž reagoval na zoufalý hlas Leeho ve sluchátkách: „Střelec volá pilota! Seš v pořádku?“

„Pilot volá střelce,“ odpověděl. „V pořádku, jenom jsem musel klesnout hodně nízko. Šli po nás a já měl plné ruce práce.“

Bush udělal ostrý obrat doleva a pořádně přidal plyn. Bylo načase, aby se připojil k letce a vydali se zpátky. Ale Bushovi bylo těžko u srdce. Věděl, že kvůli silné palbě protiletadlového dělostřelectva vysílač minul. Pokud dobře viděl, ani žádný jiný avenger nezaznamenal přímý zásah.

Při rozboru letu se potom Bush dověděl, že následující den má VT-51 na Čičidžimu zaútočit znovu. Pozdější prezident Spojených států neměl tušení, že ten den – 2. září 1944 – bude jeden z nejdelších a nejsmutnějších v jeho životě.

8. kapitola

...Bush si vzpomíná, že než ho ponorka objevila, zápolil ve vodě téměř tři hodiny. Zprvu mu to připadalo jako zjevení. Sledoval mezi vlnami, jak to roste. Nejdřív malá, tmavá tečka – nebo se mu to jenom zdá? –, potom větší skvrna a nakonec masivní kolos směřující k němu. „Zprvu jsem si myslel, že jsem možná v deliriu, a když jsem s jistotou poznal, že je to ponorka, měl jsem strach, že by mohla být japonská. Nechtělo se mi věřit, že bych měl takové štěstí a byla to americká ponorka; zdálo se mi to moc přitažené za vlasy.“

První, čeho si Bush všiml, jakmile se ponorka přiblížila, bylo něco kovového podél velitelské věže. Bylo to vzdušné torpédo, s červenou hlavou a uzdečkou v hubě, v sedle seděl kovbojským stylem pes s pirátským kloboukem a pistolí v pouzdře. A když uviděl americké námořníky, pobíhající sem a tam po palubě, došlo mu, že mu to vyjde – že to z nějakého důvodu přežije. Poprvé od chvíle, co byl sestřelen, si mohl mladý pilot vydechnout.

Bush si vzpomíná, že e často hádal, čím služba u námořnictva je nejnebezpečnější. „Mnoho důstojníků z *Finbacku* říkalo, že by v životě nechtěli být pilotem, protože ten je příliš zranitelný, a když ho zasáhnou, je po všem. Jenže já tam byl, živý důkaz, že můžete spadnout z nebe, a přece žít a vyprávět o tom. Povídal jsem jim, že to je moje poslední služba na ponorce.“

V těch dnech bývala *Finback* na hladině v noci a Bush stával na stráž od půlnoci do čtyř. To měl nejraději. „Nikdy nezapomenu na krásu Pacifiku – létající ryby, absolutně zázračné moře, vlny lámající se o příd,“ vzpomíná Bush. „Uprostřed Pacifiku byla naprostá tma; noci byly tak jasné a hvězdy tak zářivé. Bylo to báječné a posilující, čas na rozhovor s Bohem.“

Měl jsem čas přemýšlet, ponořit se hluboko do svého nitra a hledat odpovědi. Lidé hovoří o druhu křesťanství, kdy jste v úzkých, myslíte, že umřete, a tak si to chcete s Bohem a s každým jiným na poslední chvíli urovnat.

Ale u mě to bylo přesně naopak. Já už jsem se díval smrti do tváře, a Bůh mě ušetřil. Byl jsem pln hlubokého vděku a považoval jsem to za zázrak. Někdy se při katastrofě lidé modlí: „Proč já?“ Já si tutéž otázku kladu opačným způsobem: Proč jsem byl ušetřen a co mi Bůh chystá?

Když jsem tam tak sám rozvažoval, uvědomil jsem si například, co pro mě znamená rodina. Ocitl jsem se tváří v tvář smrti a dostal jsem další šanci žít, pochopil jsem, jak důležité jsou hodnoty a zásady, které mi rodiče vštípili, a samozřejmě to, jak moc miluju Barbaru, dívku, kterou jsem byl rozhodnut si vzít.

Jak člověk stárne a snaží se vystopovat kroky, které z něho udělaly člověka, jaký je, ukazatele, po nichž je třeba se ohlížet, jsou ty zvláštní chvíle, kdy se člověk ponořil do problému a pronikl do podstaty věci. A v mém případě mezi tyhle chvíle patří dny a noci strávené na palubě *Finbacku* – a možná byly ze všech nejdůležitější...

Není sporu o tom, že to vše bylo podloženo mou zbožnou vírou. Podle mého názoru musí existovat nějaký osud a já byl ušetřen, abych na Zemi něco vykonal.“

9. kapitola

...Za dobrého pilota Bushe považovalo i vojenské námořnictvo. Nedlouho po návratu na letadlovou loď mu byl udělen letecký kříž za zásluhy. K medaili byl připojen tento text:

Jeho letoun, vystavený intenzívní protiletadlové palbě, dostal zásah a začal hořet v okamžiku, kdy se vrhl do letu střemhlav. Nehledě na kouř a plameny vycházející z jeho stroje pokračoval ve střemhlavém letu a zaznamenal ničivé pumové zásahy rádiové stanice a potom vyskočil padákem. Jeho odvaha a lhostejnost k vlastnímu bezpečí prokázané jednak dotažením útoku do konce navzdory intenzívní a silné protiletadlové střelbě a jednak pokračováním v letu střemhlav na cíl i poté, co byl zasažen a jeho letoun hořel, byly ve všech situacích v souladu s nejvyššími tradicemi vojenských námořních sil Spojených států.

Zanedlouho Bush obdržel od Mary Jane Delaneyové odpověď. Stálo v ní:

Milý poručíku Bushi,
musím se Vám omluvit, že jsem Vám nenapsala dříve. Ne že bych neměla snahu – prostě jsem nemohla.

Ve svém dopise se zmiňujete, že mi milerád nějak pomůžete. O jednom způsobu bych věděla, a sice, že si přestanete namlouvat, že byste byl jakkoliv odpovědný za havárii svého letadla a za to, co se stalo s Vašimi podřízenými. Mohla bych si to myslet, kdyby mi o Vás bratr Jack pokaždé nevyprávěl jako o nejlepším pilotovi letky. A v úsudek svého bratra Jacka jsem vždycky měla největší důvěru. A stále mám, neboť jsem se ještě nevzdala naděje.

Chci Vám poděkovat za krásný dopis a milá slova, která jste řekl o Jackovi. Byla to smutná zpráva, ale Vy jste ji podal tak, že se snáší mnohem lehčeji.

Nechť jste ustavičně chráněn v bezpečí.

S úctou Vaše

(podepsána) Mary Jane Delaneyová

Epilog

...Příběh George Bushe mohl být samozřejmě úplně jiný. Kdyby *Finback* nebyla tam, kde byla, možná by ho zajali Japonci. Co by se potom stalo, si lze domyslet. Čičidžima, ostrov, který měla VT-51 ve dnech 1. a 2. září za terč útoků, byla dějištěm válečných zločinů, které otřásají představitelstvem dvacátého století.

V oficiálních dějinách námořní pěchoty Spojených států se uvádí, že s výjimkou útoků z letadlových lodí ze dne 4. července 1944 „se mezi 15. červnem 1944 a 19. únorem 1945 na Čičidžimu nepodnikly žádné nálety z letadlových lodí,“ to jest v období, kdy kromě Bushova letadla bylo sestřeleno ještě alespoň deset letounů. Nicméně palubní deník ze *San Jacinta* – až donedávna označený stupněm tajnosti – oficiálnímu tvrzení odporuje. Japonské vrchní velení vojákům na Čičidžimě dodatečně zakázalo vést deníky. Počítalo se se zničením veškerých záznamů, protože to, co se na ostrově dělo, bylo a stále je pro Japonce věcí národní hanby.

Zřejmým důvodem, proč si obě strany přejí na Čičidžimu zapomenout, je to, že neexistuje nikde žádná zmínka, že by jediný z amerických letců, kteří tam byli zajati, opustil ostrov živý. Nejde pouze o hromadné popravy, jež jsou porušením všech mezinárodních norem

týkajících se zacházení s válečnými zajatci; jde o to, jakým způsobem byli zabíjeni.

San Jacinto dnes existuje už jenom na fotografiích, v knihách o dějinách námořnictva a ve vzpomínkách mužů, kteří na ní sloužili. Zato však dosáhla pozoruhodného rekordu. Za šestnáct měsíců neustálých bojů zničila nebo poškodila 712 japonských letadel, 22 válečných lodí a 219 pomocných nebo obchodních lodí a nespočetné množství pozemních objektů na pobřežích. Celkem urazila 173 000 mil bez generální opravy, většinu času v bojovém prostoru...

Po návratu do Států si *San Jacinto* vysloužila pět bitevních hvězd a pochvalu před nastoupenou prezidentskou jednotkou. V příslušném rozkaze vyšlo:

Za mimořádné hrdinství v boji proti nepřátelským japonským silám ve vzduchu, na pobřeží a na vodě v tichomořském prostoru od 19. května 1944 do 15. srpna 1945. Loď USA *San Jacinto* a její letecké skupiny nepřetržitě operovaly v nejvíce předsunutých pozicích a zasazovaly drtivé rány japonským jednotkám; poskytovaly vzdušnou ochranu vylodovacím vojskům; tvrdě odrážely nepřátelské nálety a ničily jeho letadla; a způsobily ohromné ztráty japonské válečné flotile a obchodnímu loďstvu. Odvážní a spolehliví v boji, *San Jacinto* se svými udatnými důstojníky a mužstvem prokázali věrnou službu a tou přispěli ke konečné porážce japonské říše.

V době, kdy Bush létal s avengerem z paluby *San Jacu*, byl zodpovědný za osud svůj a své osádky. Jako prezident zodpovídá za osud všech Američanů a vůbec velké části světa.